

Sygn. akt V CSK 199/20

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku G. K., Z. W., M. W. i T. K.  
przy uczestnictwie B. J., T. J., T. D., T. D., J. B. i W. B. i Gminy Ż.  
o ustanowienie drogi koniecznej,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 listopada 2020 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania B. J.  
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ś.  
z dnia 10 września 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 30 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy w Ś. uznał za usprawiedliwione co do zasady żądanie ustanowienie drogi koniecznej obciążającej bliżej opisaną nieruchomość uczestników B. i T. J., położoną w Ż. przy ul. A. na rzecz nieruchomości władnącej położonej w Ż. przy ul. A. należącej do wnioskodawców T. i G. K. (KW nr (...)) oraz na rzecz nieruchomości położonej w Ż. przy ul. A. (KW nr (...)), należącej do wnioskodawców Z. i M. W.. Apelacja uczestniczki postępowania B. J. została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 10 września 2019 r., zaskarżonym skargą kasacyjną przez uczestniczkę B. J., która oparła wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służący ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi uczestniczka postępowania wskazała, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie art. 145 § 1 k.c. poprzez jego zastosowanie w stanie faktycznym, który nie spełniał wynikających z tego przepisu przesłanek ustanowienia służebności drogi koniecznej, ze względu na podjęcie świadomej budowy i rozbudowy budynków na działkach wnioskodawców bez zaplanowania wystarczającego dostępu do drogi publicznej. Rażące naruszenie art. 145 § 2 i 3 k.c. wynika z nienależytego podejścia przez Sąd Okręgowy do problematyki potrzeb nieruchomości pozbawionej dostępu do drogi publicznej przy przeprowadzeniu drogi koniecznej, nierozważenia innych wariantów przebiegu służebności drogi koniecznej niż przez nieruchomość uczestniczki oraz nieuwzględnienia interesu społecznego - gospodarczego w sytuacji, w której część nieruchomości wnioskodawców nie ma dostępu do drogi publicznej ze względu ich na autonomiczne decyzje.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącą powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy

prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Podkreślić też należy, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie potwierdza tezy uczestniczki o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, które stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Skarżąca powołała się we wniosku na ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że art. 145 § 1 k.c. nie przewiduje roszczenia o ustanowienie służebności w sytuacji, gdy trudności drogowe dla właściciela wynikają jedynie z niekorzystnego usytuowania budynków na nieruchomości, ze względu na którą służebność miałyby być ustanowiona. W takim bowiem wypadku chodzi nie o dostęp do drogi publicznej, lecz łatwiejsze korzystanie z budynków. Zorganizowanie zaś łatwiejszego sposobu eksploatacji nieruchomości należy do właściciela nieruchomości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 1974 r., III CRN 125/74, OSNC 1975, Nr 9, poz. 135, z dnia 13 marca 1975 r., III CRN 488/74, nie publ., z dnia 12 września 1997 r., I CKN 228/97, nie publ., z dnia 10 maja 1977 r., III CRN 90/77, nie publ., z dnia 11 września 1998 r., I CKN 836/97, nie publ., z dnia 18 września 1998 r., III CKN 609/97, OSNC 1999, Nr 3, poz. 55, z dnia 5 listopada 1998 r., I CKN 878/97, nie publ., z dnia 13 września 2000 r., II CKN 336/00, nie publ., z dnia 19 stycznia 2001 r., I CKN 322/00, nie publ., oraz z dnia 6 kwietnia 2004 r., I CK 552/03, OSNC 552/03, OSNC 2005, Nr 4, poz. 70, z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 34/12, nie publ. oraz z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 476/16, nie publ.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano jednak również, że odstąpienie od powyższych zasad jest dopuszczalne wyjątkowo, gdy właściciel wykaże, że trudności z dostępem do części nieruchomości lub znajdujących się na niej budynków nie wynikają z jego własnych nieprzemyślanych

lub wręcz sprzecznych z prawem działań, że nie może tych trudności usunąć we własnym zakresie, a za ustanowieniem służebności przemawiają szczególne względy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., IV CKN 123/00, nie publ., z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 421/06, nie publ., z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 276/07, nie publ. oraz z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 34/12, nie publ.). Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że Sąd Okręgowy rozważając dopuszczalność ustanowienia służebności drogi koniecznej w niniejszej sprawie, wskazał przed wszystkim na okoliczność, że budynek zlokalizowany na działkach uczestników powstał jako tworzące architektoniczną całość pawilony handlowo-usługowe, które następnie zostały rozbudowane przez wszystkich uczestników poprzez dobudowanie piętra przeznaczonego na cele mieszkalne, uwzględnił także poczynione wówczas ustne uzgodnienia pomiędzy uczestnikami co do dojazdu na zaplecze nieruchomości środkowych poprzez nieruchomości skrajne, które stanowiły podstawę stosunków pomiędzy uczestnikami w okresie kilkudziesięciu lat. Nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie art. 145 § 1 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 276/07, nie publ.). Argumentacja przedstawiona we wniosku nie przekonuje także o oczywistej zasadności skargi ze względu na kwalifikowane naruszenie art. 145 § 2 i 3 k.c. Wbrew twierdzeniom skarżącej, z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd Okręgowy analizował zarówno potrzeby nieruchomości władnącej, jak i zakres ingerencji w nieruchomość obciążoną uczestniczką, wynikający z ustanowienia drogi koniecznej, odniósł się także do innych wariantów ustanowienia drogi koniecznej, uznając je w oparciu o opinię biegłego za nieracjonalne bądź bardzo trudne do przeprowadzenia.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. W przedmiocie kosztów postępowania powstałych w związku z wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną orzeknie sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, albowiem skarga została wniesiona od postanowienia Sądu drugiej instancji rozstrzygającego apelację od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego.

jw